

Vita Christi, Kapucinska knjižnica, Škofja Loka

Ludolf Saški

PASSIO CHRISTI¹

1. Premišljevat moraš Kristusovo trpljenje

Mnoge in velike dobrine pritekajo človeku, ki se pogosto srečuje s Kristusovim trpljenjem in se marljivo ukvarja z njim, kajti če želiš prispeti do spoznanja božanstva, ti preostaja tako rekoč kraljevska učna pot, po kateri se postopoma vzpenjaš v višave – pot privzete in trpeče človečnosti. Povzpeti se do višine božanstva ali do nezaslišane sladkosti bo namreč dano samo tistim, ki jih bo z nekim pobožnim čustvovanjem vere in ljubezni pritegnila bridkost Kristusove človečnosti. Kolikor više se bo potemtakem povzpel nekdo, ki jo je pustil v nemar, toliko globlje bo padel. To je pot, po kateri hodimo; to je vhod, skozi katerega dobimo dovoljenje za vstop v zaželeni končni cilj. Po rodovitnem in častitem Kristusovem trpljenju nam je namreč najobilneje postreženo s hrano duhovnih dobrin. Kje neki je naše ponašanje, kje je upanje in veselje našega srca? Prav zares: v Kristusu, edini vrhunski in resnični dobri – in v predragocenem zakladu njegovega trpljenja. In zato nam je v slast ohranjevati v srcu takle neprecenljivi zaklad; se trajno pogovarjati o njem; se vsak čas z duhom in s telesom ukvarjati z njim. O da ne bi nikdar ovenel v srcih, ampak bi se vedno vračal v novo, bujno življenje ... Zato pa si srečen ti, preslavni svetilnik Cerkvá, ki si se dotaknil skrite skrivnosti božanstva, ko si vstopil v brezno božanske slave, zazrt vanj s čistejšimi očmi, ter si slišal besede, o katerih človeku ni dovoljeno govoriti – pa si vendar sestopil v dolino z nekim medenim občutjem tega trpljenja kot njegov glasnik in na ves glas kriknil iz zaklada srca: *Sklenil sem nič drugega ne vedeti med vami ko Jezusa Kristusa – in to križanega (prim. 1 Kor 2, 2).* [...]

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LVIII, št. 5, str. 459)

2. Knjiga za življenje

[...] Kdorkoli hrepeni po večnem življenju in velikih nagradah, kdor si želi priti na vrh vseh kreposti, pridobiti tudi znanje in modrost, ravnodušno vztrajati med srečo in nesrečo, hoditi po varni poti; pa tudi vnaprej okušati grenkost Kristusovega trpljenja ter najslajšo pijačo njegove tolažbe – ta mora vedno nositi v srcu

¹ Na notranji poti k Bogu - Antologija kartuzijanskih piscev, IX.2.5 Ludolf Saški, str. 343–350, Logos 44, Ljubljana 2014

Jezusa Kristusa, in to Križanega. Vaja v spominjanju na to trpljenje bo vsakega neukega človeka naredila za karseda učenega; neizkušene in preprosteže bo postopoma napravila za učitelje – učitelje, pravim, ne védenja, ki napihuje, temveč ljubezni, ki zida. To trpljenje je nekakšna knjiga za življenje, v kateri najdeš vse, kar je potrebno za zveličanje. To knjigo, ki poučuje o vsem, občutiš tako, kot da je pomaziljena z nekakšno medeno sladkostjo. Srečen, kdor se resno posveča njene-mu študiju, saj bo napredoval v preziru do posvetnosti in v ljubezni do Boga ter si pridobival rast v vseh krepostih in milostih. Spominjanje na Kristusovo trpljenje ne sme potekati v slogu opravka niti ne s prenatrženostjo, zlasti tedaj, kadar imaš zadosti ugodnega časa; temveč z zrelim in natančnim in prisrčnim obnavljanjem v spominu ter z neko tožno sočutnostjo.² Če namreč ne boš premleval tega presladkega lesa z zobmi čuteče razsodnosti, te ne bo ganil njegov okus, četudi je neizmeren. Četudi ne moreš jokati z jokajočim ali trpeti s trpečim, si dolžan vsaj to, da se veseliš in se zahvaljuješ s predanim srcem spričo tako številnih milosti, ki ti jih je to trpljenje brezplačno naklonilo. Če pa te ne gane niti sočustvovanje z njim niti hrepenenje po veselju, temveč občutiš, da te pri spominjanju tlači nanj neka trda razpoložnost, vseeno kakorkoli že obnavljaj v spominu to odrešilno trpljenje, četudi s trdoto srca, in sicer v Božjo hvalo. Česar sam od sebe ne zmoreš, zaupaj njegovim predobrim rokam. [...]

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LVIII, št. 5, str. 459–460)

3. Trpeti moraš s Križanim

[...] Spomin na Kristusovo trpljenje moraš torej vedno ohranjati v srcu – in vse stiske ter nadloge, ki jih trpiš, obračati nanj; moraš se, kolikor ti je mogoče, vanj odevati. In kadar ti bo po skritem sklepu Previdnosti odtegnjena notranja tolažba ter boš ostal sam v svoji zapuščenosti, moraš ravnati tako, kot da si zares križan: ne smeš iskati tolažbe kje drugje, temveč moraš potrpežljivo čakati in se ozirati kvišku k Očetu, ki je v nebesih, tako da samega sebe zapuščaš in vse svoje skrbi prelagaš nanj. Takrat boš brez dvoma toliko podobnejši Križanemu in s tako ljubečo držo še toliko ljubši Očetu, kolikor večja je bila stiskanost (tvojega) notranjega človeka in kolikor bolj je bila zapuščenost notranjega človeka zedinjena z Božjo voljo. Resnično, prav s tem vbodom nadloge se kar najstrože preizkušajo vojaki v Kristusovi bojni vrsti. Prav tako moraš vse nesreče in vse žalosti zaupati Božji dobrotljivosti in se v vsakem dogodku ohranjati svobodnega – kot človek, ki se odpravlja s tega sveta. Trajno zavetišče pa moraš iskati v ranjeni Kristusovi strani – tako kot golob v skalnih odprtinah. Na tem mestu boš namreč vedno pre-

² *Izv.: Memoria Passionis Christi debet fieri non perfunctorie, nec cum festina acceleratione, maxime cum tempus aderit sufficiens et opportunum; sed cum matura et morosa ac precordiali rememoratione, et flebili quadam compassione.*

jemal preobilno odpuščanje grehov, polnost milosti in varno zaščito pred vsemi pretečimi zli.

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LVIII, št. 6, str. 461–462)

4. Soudeležba pri trpljenju

V odnosu do trpljenja Jezusa Kristusa lahko človek ravna na šest načinov. Opazovati ga sme – prvič, da ga posnema; drugič, da z njim sotrpi; tretjič, da ga občuduje; četrtrič, da se raduje; petič, da se odloča; šestič, da se umiri.

- [1] Prvič naj opazuje, da bi ga posnemal; posnemanje Kristusa je namreč vrhunec in dovršenost popolne bogoljubnosti. To je pravilo in zgled popolnosti slehernega življenja in kreposti – posnemati Kristusa v njegovem trpljenju in smrti. [...] In da povem na kratko: opazujmo, kaj je pretrpel za nas in kako se je zadržal v mukah – ter mu, po naši merici, kolikor pač moremo, postajajmo podobni.
- [2] Drugič ga moramo opazovati, da bi sotrpeli. Dolžni smo namreč opazovati njegovo bičanje, zasmehovanje in sramotenje, in v svojem srcu premišljevati [...], da so bili naši grehi razlog njegovega trpljenja in sotrpjenja. Veliko je reči, zaradi katerih moramo jokati, in vzrokov, zaradi katerih moramo žalovati, če iskreno premišljamo, da smo mi povzročili umor edinorojenega Sina Božjega in zakrivili žalitev njegovega Veličanstva. [...]
- [3] Tretjič ga opazujmo, da bi občudovali – kdo, kaj in za koga je trpel. To je nekaj, čemur se moramo silno čuditi. Kdo je trpel? Božji Sin, pravi Bog, vrhunsko mogočen, moder in dober. Kaj je trpel? Tujstvo, beg, lakoto, žejo, mraz, vročino, viharje, groze, preganjanja, zalezovanja, verige, bičanje, zasmehovanje in bolečine. [...] In za koga je to trpel? Za zločinske sovražnike, za hudobne podložnike, za zaničevalce Božjega veličanstva, za nehvaležne prejemnike Božje dobrote. [...] Pri vsem tem se povzpenjajmo v občudovanju Božje dobrotljivosti.
- [4] Četrtrič ga opazujmo, da bi se razveselili. Saj se moramo ob njem razveseliti zaradi človeškega odrešenja, angelskega prenovljenja in božanskega prizanašanja. Brez dvoma se moramo silno veseliti nad odrešenjem ljudi – odrešenjem, udejanjenim s Kristusovim trpljenjem in smrtjo. Kdo neki se ne bi veselil in radoval, ko vidi sebe prek njega odkupljenega od večne obsodbe, sramotne krivde in hudičeve nadoblasti? Veselimo se tudi tega, da je bil po Kristusovem trpljenju obnovljen padli red angelov. Velika dragocenost nam mora biti v tem, ko gledamo, kako je bil po Kristusovi smrti obnovljen zavoljo nas tako žlahten zbor, da bi nastal en hlev, en pastir, in da bi bili eno zavoljo enega. Predvsem pa se moramo razveseliti, ko v vsem navedenem gledamo vrhunsko prizanesljivost našega Gospoda. Kje neki se bolj izkazuje preblaga krotkost Gospodova

kot v njegovem trpljenju, kjer je hotel prestati tako hude in sramotne reči, da bi osvobodil in proslavil svojega sovražnika, ki ni zaslužil nič drugega kot obsodbo na večno smrt?

- [5] Petič opazujmo preblaženo Kristusovo trpljenje, da bi se naša srca odločila za Kristusa – namreč odločila zanj s popolnim preoblikovanjem vanj. To pa se zgodi tedaj, kadar ga ne le posnemamo, z njim sotrpimo, ga občudujemo in se ga veselimo, ampak se celotni človek na neki način spreobrne vanj, v Gospoda Jezusa Kristusa, križanega, tako da se poslej srečujemo z njim tako rekoč vedno in povsod kot s Križanim. [...]
- [6] Šestič opazujmo ono preblaženo trpljenje, da bi se napolnili s sladkim mirom. To se zgodi, kadar tako odločeni človek, kot sem rekel, užejan neprenehoma premleva to trpljenje ter vstopi, kolikor je mogoče, pobožno in predano v oni zaklad trpljenja, in se raztopi od predane ljubezni ter se v goreči predanosti odmakne od sebe in se umiri v križanem Kristusu. Kolikor bolj se odmika od sebe z ljubeznijo in predanostjo, toliko bolj se pridružuje temu Ljubljenemu, ki je zanj umrl, in toliko bolj se odpočiva v njem. In tako se vzajemno množita pridružitve in ljubeča predanost, vse dotlej, dokler ni odmikajoči se človek v celoti pritegnjen v ono ognjišče ljubezni do Trpečega. [...] Tako mora v zvezi z Gospodovim trpljenjem posnemanje težiti k očiščenju in k usmerjanju; sotrpjenje k zedinjenju in ljubezni; občudovanje k dviganju duha; radost in veselje k razširjenju srca; odločenost k popolnemu priličenju; mir in počitek k dovršeni predanosti.

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LVIII, št. 11, str. 465–467)

5. »Mir vam bodi!«

Zakaj je (vstali) Gospod rekel učencem: *Mir vam bodi!* (*Lk 24, 36; Jn 20, 19*)?

[...] Ne želi jim miru v času, kajti morali so biti izpostavljeni mnogim stiskam, pač pa mir časa in mir večnosti – prvega v sedanjem, drugega v prihodnjem veku. O obojnem miru govori pri Janezu: *Mir vam zapustim* – pomeni: mir v srcu ter v sedanjem veku; *svoj mir* – pomeni: mir večnosti, ki je posebej »moj mir« – *vam dam* – pomeni: vam bom kmalu dal (prim. Jn 14, 27).

Rekel je torej: *Mir vam bodi!* – kar pomeni: Mir sprave, glede katere jim nazznanja, da se je udejanjila z Bogom; nadalje mir ljubezni in edinosti, o katerih jim je zapovedal, naj ju ohranjajo; pa še mir večnosti in nesmrtnosti, ki jim ju obljublja v bodočnosti. Mir daruje on, ki je prišel zavoljo miru. [...] Lepo je, da od mrtvih vstali Gospod najprej izroči učencem mir, da bi jim pokazal: do gledanja vanj bodo prispeli le tisti, ki s srcem in telesom ohranjajo mir in ubranost. Iz tega jasno izhaja: mirotvorci so tisti, ki so zares Kristusovi učenci. [...]

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LXXVII, št. 4, str. 706)

6. Dvoje življenj

[...] S trpljenjem in z vstajenjem nam je torej Kristus dal zgled: s trpljenjem, da nas utrjuje v potrpežljivosti; z vstajenjem, da nam vzbuja upanje. Tako nam je pokazal na dvoje življenj, ki jih je prestajal v mesu: eno je naporno, katerega moramo trpeti; drugo je blaženo, na katerega moramo upati. [...]

Vstani zdaj, duša moja, s Kristusom iz umazanega groba greha, pa že zadihaj v upanju na vstajenje in večno življenje. Iz ljubezni do Boga umirajmo v sedanjem življenju, da bomo po vstajenju zaživel v prihodnjem. Če namreč zdaj iz ljubezni do Kristusa nosimo umrlo telo, bomo tedaj kraljevali z njim, prepolni radostnega veselja. [...]

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LXIX, št. 3.7, str. 657–660)

7. Kristus je vstal

[...] Medtem pa odložimo, moja duša, pobožno tarnanje v žalosti in oblake otožnosti, in zadihajmo v jasnino veselja. Ko smo s solzami spremljali pogreb našega Odrešenika, ki je s smrtjo uničil našo smrt (prim. 2 Tim 1, 10), se radujmo ob njegovem vstajenju in veličastvu, ko je z vstajenjem obnovil naše življenje (prim. velikonočni mašni hvalospjev) – kajti *od mrtvih vstali Kristus več ne umrje, smrt nad njim več ne gospoduje* (prim. Rim 6, 9). Gospod Oče ga je namreč odel v ogrinjalo nesmrtnosti in slave in mu položil na glavo venec lepote; zaklad radosti in veselja je postavil nadenj. Zatorej je vse v njem polno radosti, vse je zvrhano od veselja, vse je nasičeno s srečo. Kristusovo meso, oni prelepi cvet iz Jesejeve korenine, ki je vzcvetel z rojstvom, ker je zablestel kot edinstveni okras najlepšega cveta iz Device brez greha, je namreč v času trpljenja odcvetelo, ko ni imelo ne podobe ne lepote. Potem pa je Kristus z vstajenjem – ko si je znova privzel celo kri, prelito na križu, z vsem, kar spada k resničnosti človeške narave – proslavljen znova zacvetel, da bi bil okras vseh. Njegovo poveličano telo, pretanjeno, gibko in nesmrtno, je bilo namreč preoblečeno v tako sijajnost slave, da je zares blestelo bolj kot sonce in je kot vzorec vnaprej prikazovalo lepoto v prihodnosti obujenih človeških teles, o katerih sam Odrešenik pravi: *Takrat se bodo pravični zasvetili kakor sonce v kraljestvu svojega Očeta* (Mt 13, 43). Če pa se bo že vsak pravični zasvetil kakor sonce – kakšen neki je sijaj samega Sonca pravičnosti? Takšen, trdim, da je lepši od sonca in da se nad vsemi ozvezdji, primerjan z lučjo, z razlogom ocenjuje kot pglavitni okras (prim. Mdr 7, 29).

Tedaj se je kot orlu prenovila Kristusova mladost (prim. Ps 102, 5 vg); takrat je lev obudil svojega mladiča; tedaj je znova zaživel feniks; tedaj je lončar, potem ko so se razbile posode, iz istega ila naredil drugo posodo, kakor je bilo vseč njegovim očem; tedaj je Jona prišel nepoškodovan iz ribjega trebuha; tedaj je bil svečnik prevlečen z zlatom; tedaj je bil vzpostavljen Davidov šotor, ki je prej propadel; te-

daj je spet zasijalo sonce, ki je prej otemnelo; tedaj je bilo oživljeno pšenično zrno, potem ko je padlo v zemljo in umrlo; tedaj je znova zraslo rogovje jelenu; tedaj je Samson snel mestna vrata in prišel ven; tedaj je bil Jožef izpeljan iz zapora, ostrižen in postavljen za gospodarja Egiptu; tedaj se je raševnik pretrgal in se opasal z veseljem (prim. Ps 29, 12 vg).

(*Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LXIX, št. 4, str. 658*)

Naslovni list Ludolfove knjige Vita Christi, Kapucinska knjižnica, Škofja Loka